

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia
1.3 Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4 Szakterület	vallástudomány
1.5 Képzési szint	alap
1.6 Szak / Képesítés	vallástudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Bevezetés az Ószövetségbe/ Bevezetés a judaizmusba						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Zamfir Korinna						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Illyés Magda						
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	1	2.6 Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	kötelező – alap

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					34
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					14
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					34
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					94
3.8 A félév össz-óraszama					150
3.9 Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Nincs
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek a Biblia könyveinek jellegéről

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Táblával, térképpel és vetítővel felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Táblával, térképpel és vetítővel felszerelt terem; BibleWorks software-rel felszerelt számítógépek az informatika laborban; intézeti könyvtár

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • a héber biblia és a Szeptuaginta keletkezésének, a kánon kialakulásának megértése • az ókori Izrael története és a bibliai könyvek értelmezése közötti összefüggés megértése • a héber biblia könyveinek ismerete • a héber biblia és a Szeptuaginta értelmezéséhez szükséges alapismeretek megszerzése • a hellenisztikus judaizmus és a rabbinikus zsidóság ismerete
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • a héber biblia és a Septuaginta exegézise alapjainak megértése • a keresztény exegézis alapjainak megértése • a vallásközi párbeszéd bibliai alapjainak elsajátítása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Az héber biblia, a Szeptuaginta könyveivel és a zsidóság további írott forrásaival kapcsolatos alapismeretek megszerzése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A héber biblia, ill. a Szeptuaginta szövege, könyvei keletkezésének és jellegzetességeinek megismerése • A héber biblia, ill. a Szeptuaginta kortörténetének megismerése • A héber biblia, ill. Szeptuaginta könyvei tartalmának, alapvető témáinak megismertetése • A héber biblia, ill. Szeptuaginta exegézise alapfeltételeinek elsajátítása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Alapvető fogalmak: héber biblia, Septuaginta, kánon. A héber biblia és a Szeptuaginta kánonja.	előadás	Rózsa-Nagy (Jegyzet), 2-9; Rózsa, ÓSZ keletkezése I, 15-28; Collins, JBK III, 30-44; Collins, Brown, JBK III, 46-57
2. A héber biblia nyelve, szövegtanúk, fordítások. A Septuaginta.	előadás	Jegyzet, 9-12; Rózsa, I., 15-28; Brown, O'Connel, JBK III, 118-143. Bright; Wright, Murphy, Fitzmyer, JBK III, 318-320
3. Kánaán és az ókori Közel-Kelet a 2. évezredben. A pátriárkák korának történeti háttere. Az Egyiptomból való kivonulás. Honfoglalás	előadás	Jegyzet, 14-30; Rózsa, I., 15-28; Bright; Wright, Murphy, Fitzmyer, JBK III, 320-326
4. A bírák kora, a monarchia kezdetei. Izrael és Júda története 722-ig. Júda a babiloni fogságig	előadás	Jegyzet, 31-38; Wright, Murphy, Fitzmyer, JBK III, 326-338
5. A babiloni fogság. A fogság utáni kor. A Makkabeus kor.	előadás	Jegyzet, 38-44, 175-181; Bright; Collins, JBK III, 30-44; Collins, Brown, JBK III, 46-57
6. A Pentateuchus kritika. A Tóra/Pentateuchus. A Teremtés könyve	előadás	Jegyzet, 46-75; Rózsa, I., 56-135, 184-195, Zenger,

		66-123
7. Tóra: Kiv, Lev, Szám, MTörv	előadás	Jegyzet, 75-87; Rózsa, I., 195-275; Zenger, 162-176
8. A deuteronomisztikus történeti mű	előadás	Jegyzet, 90-109; Rózsa, I., 283-356; Zenger, 177-202, 210-223
9. Próféta irodalom: Ámosz, Ózeás, Mikeás, Izajás	előadás	Jegyzet, 109-140; Rózsa, I., 283-356; Zenger, 484-493, 472-478, 503-508, 381-389, 401-403
10. Próféta irodalom: Jeremiás, Ezékiel, Deutero-Trito-Izajás	előadás	Jegyzet, 145-174, 184-186; Rózsa H., I., 283-356; Zenger, 405-430, 440-456
11. A Zsoltárok könyve. Bevezetés a bölcsességi irodalomhoz		Jegyzet, 198-211; Rózsa H., I., 283-356; Zenger, 309-326, 291-297
12. Bölcsességi irodalom: Jób, Példabeszédek, Prédikátor. Sirák fia, Bölcsesség.	előadás	Jegyzet, 211-219, 224-227, 269-275; Rózsa H., I., 283-356; Zenger, 297-308, 326-344, 352-370
13. Krónikás történeti mű	előadás	Jegyzet, 240-250; Rózsa H., I., 283-356; Zenger, 223-245
14. Dániel. Makkabeusok könyve	előadás	Jegyzet, 233-239, 260-269; Rózsa H., I., 283-356; Zenger, 458-467, 275-290
<p>Könyvészet <i>Biblia</i>, Szent István Társulat, Budapest, 2003. <i>Szentírás</i> (Káldi-Neovulgáta Biblia), Szent Jeromos Társulat, Budapest, 1997 (és további kiadások).</p> <p>Tankönyv: RÓZSA Huba, (Nagy J.), <i>Ószövetség bevezető</i> (jegyzet), Gyulafehérvár, 1996.</p> <p>BENYIK György, <i>Ószövetségi exegézis. Teremtés és Kivonulás könyve</i> (jegyzet), BRIGHT, J., <i>Izrael története</i>, Budapest, 1993. BROWN, R. E., FITZMYER, J. A., MURPHY, R. E., <i>The New Jerome Biblical Commentary</i>, Avon, 1992 (magyar fordítás: <i>Jeromos Bibliakommentár I–III</i> szerk. Thorday A., Budapest, 2002-2003. JAKUBINYI Gy., <i>Ószövetség I-II</i>, Gyulafehérvár, 1990-1991. RÓZSA Huba, <i>Az Ószövetség keletkezése I-II</i>, Budapest, 1995-1996. RÓZSA Huba, <i>A Genesis könyve 1-2</i>, Budapest, 2002. RÓZSA Huba, <i>Ószövetségi exegézis (Pátriárkák)</i>, Budapest, é.n. RÓZSA Huba, <i>Üdvösségközvetítők az Ószövetségben I-II.</i>, Budapest, 2001. SKA, J. L., <i>Introduzione alla lettura del Pentateuco. Chiavi per l'interpretazione dei primi cinque libri della Bibbia</i>, Roma, 1998. SOGGIN, J. A., <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i>, Budapest, 1999. ZENGER, E., <i>Einleitung in das Alte Testament</i>, Stuttgart, 2010.</p>		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A héber biblia és a Szeptuaginta kánonja	diákok előadása, kérdések megvitatása	Collins, Brown, A kánon, JBK 3., 45–57.
2. A Termékeny félhold és Palesztina földrajza. Kultusz helyek.	diákok előadása, kérdések	Brown, North, Biblikus földrajz, JBK 3, 251–278.

	megvitatása	
3. Kultikus funkciók és intézmények (papok, leviták, a templom, áldozatok, ünnepek). A naptár.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Castelot, Cody, Izrael vallási intézményei, JBK 3, 363–406.
4. Izrael története.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Wright, Murphy, Fitzmyer, Izrael története, JBK 3., 313–361.
5. Kr.e. 2. sz. – Kr.u. 1. századi vallásos mozgalmak (hasszidok, farizeusok, qumráni közösség, szadduceusok).	diákok előadása, kérdések megvitatása	Brown, Perkins, Saldarini, <i>Apokrifek. Holt-tengeri tekercek</i> , JBK 3, 73–114. Wellhausen, <i>Farizeusok</i> . Josephus Flavius, <i>A zsidó háború</i> , 167–174. Josephus Flavius, <i>A zsidók története</i> , 442–445
6. A qumráni irodalom.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Brown, Perkins, Saldarini, <i>Apokrifek. Holt-tengeri tekercek</i> , JBK 3, 73–114. Komoróczy, <i>Kiáltó szó I</i> . Fröhlich, <i>A qumráni szövegek</i> .
7. Rút. Jónás. Partikularizmus és egyetemesség.	diákok előadása, kérdések megvitatása	<i>JBK 1.; IBC</i> ; Hausmann, <i>Ruth</i> . Jakubinyi, <i>Bevezetés II</i> . Rózsa, <i>Az ÓSZ keletkezése II</i> . Soggin, <i>Bevezetés</i> . Zamfir, <i>Ószövetségi nőkép</i> , 11–42.
8. Nők az Ószövetségben. Eszter. Judit.	diákok előadása, kérdések megvitatása	<i>JBK 1; IBC</i> ; Jakubinyi, <i>Bevezetés II</i> . Rózsa, <i>ÓSZ keletkezése II</i> . Soggin, <i>Bevezetés</i> . Zamfir, <i>Ószövetségi nőkép</i> , 11–42.
9. Tóbiás. A Törvény megtartása és a gondviselés. Angyalok és démonok.	diákok előadása, kérdések megvitatása	<i>JBK 1</i> ; Jakubinyi, <i>Bevezetés II</i> . Rózsa, <i>ÓSZ keletkezése II</i> . Soggin, <i>Bevezetés</i> . Xeravits/Zsengellér, <i>Tóbiás</i> .
10. Szerelem és házasság az Ószövetségben (Ter 24; 1Sám 1,8; Rut, Én).	diákok előadása, kérdések megvitatása	<i>JBK I; III</i> . Cohn-Sherbok, <i>Judaism</i> , 538-553; Hausmann, <i>Ruth</i> . LaCocque, <i>La Sulamite</i> , in Ricoeur, <i>LaCocque</i> , 373–410. Ricoeur, <i>La Métaphore nuptiale</i> , in Ricoeur, <i>LaCocque</i> , 411–457. Rózsa, <i>ÓSZ keletkezése II</i> . Soggin, <i>Bevezetés</i> .
11. A szenvedés értelmező modelljei (bölcseleti irodalom). Az igaz ember szenvedése (Zsolt 22; 69; 88). A közösség javára való szenvedés (Ebed Jahve). Jób.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Beauchamp, Zsoltárok, 6–19. <i>JBK I, III</i> . Hieke, Hallgatni, 373-391. LaCocque, Ricoeur,

		247–304. Preuß, II, 133-162. Rózsa, <i>ÓSZ keletkezése II</i> . Rózsa, <i>Üdvösségközvetítők</i> . Zamfir, <i>Ószövetségi exegézis</i> , 2008.
12. Alexandriai Philón élete és munkássága	diákok előadása, kérdések megvitatása	Schenck, <i>Philón</i> , 25-38, 42-44, 73-78, 82-102, 131-137.
13. Zsidó apokrifek Hénok könyve.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Brown, Perkins, Saldarini, <i>Apokrifek</i> , JBK 3, 73–87. Jakubinyi, <i>Bevezetés I</i> . Vanyó, <i>Apokrifek</i> .
14. A rabbinikus zsidóság és a Talmúd.	diákok előadása, kérdések megvitatása	Cohn-Sherbok, <i>Judaism: History, Belief and Practice</i> . <i>A Talmud</i> Rebić, <i>Bibliai régiségek</i>
Könyvészet		
		<p><i>Biblia</i>, Szent István Társulat, Budapest, 2003. <i>BibleWorks for Windows</i>, Bushell, M.S., M.D. Tan, G.L. Weaver (eds.), CD-Rom, Version 7.0.012g, Norfolk, VA: BibleWorks, 2006 (a karon hozzáférhető). <i>Szentírás</i> (Káldi-Neovulgáta Biblia), Szent Jeromos Társulat, Budapest, 1997 (és további kiadások). Josephus Flavius, <i>A zsidó háború</i>, Bp., Talentum, 1999. Josephus Flavius, <i>A zsidók története</i>, Bp., Talentum, é.n. <i>Talmud. A Babilóniai Talmud</i>, válogatta és fordította Domán István, 1994.</p> <p>VANYÓ L. (szerk.), <i>Apokrifek</i> (ÓI 2), Bp., 2¹988. HAAG, H. (szerk.), <i>Bibliikai lexikon</i>, Budapest, 1989. BROWN, R. E., FITZMYER, J. A., MURPHY, R. E., <i>Jeromos Bibliakommentár I–III</i>, Budapest, 2002-2003 [JBK]. COHN-SHERBOK, D., COHN-SHERBOK, L., <i>A judaizmus rövid története</i>, Akkord, Bp., 2001. COHN-SHERBOK, D., <i>Judaism: History, Belief and Practice</i>, Routledge, New York, 2003. DONNER, H., <i>Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn</i>, Göttingen, 1995. FARMER, W. R., MCEVENUE S., LEVORATTI A. J., DUNGAN D.L. (eds.), PATHRAPANKAL J., EYNIKEL, E., <i>The International Bible Commentary</i>, Bangalore, 2004 [IBC]. FRÖHLICH I., <i>A qumráni szövegek magyarul</i>, Piliscsaba, 2001. KOMORÓCZY G., <i>Kiáltó szó a pusztában. A holt-tengeri tekercsek</i>, I, Bp., 1998. HAUSMANN J., <i>Ruth</i>, Budapest, 2006. HIEKE, Th., Hallgatni istenkáromlás volna. A panasz fenomenológiája és teológiája az Ószövetségben, <i>Mérleg</i> 4 (1999) 373-391. JAKUBINYI Gy., <i>Bevezetés az Ószövetségbe I-II</i>, Gyulafehérvár, 1990-1991. LACOCQUE, A., RICOEUR, P., <i>Penser la Bible</i>, Paris, 1998. PREUB, H.D., <i>Theologie des Alten Testaments</i>, II, Kohlhammer, Stuttgart, 1992. REBIĆ, A., <i>Bibliai régiségek</i>, Agapé, 2000.</p>

<p>RÓZSA H., <i>Az Ószövetség keletkezése I-II</i>, Budapest, 1995-1996. RÓZSA H., <i>Üdvösségközvetítők az Ószövetségben</i>, Budapest, 2001. SCHENCK, K., <i>Bevezetés Philón életéhez és írásaihoz</i>, L'Harmattan, Budapest, 2010. SOGGIN, J. A., <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i>, Budapest, 1999. XERAVITS G., ZSENGELLÉR J. (szerk.), <i>Tobit / Tóbiás könyve. Szöveg - Hagyomány - Teológia</i>, L'Harmattan, Budapest, 2005. ZSENGELLÉR J., A topográfia mint teológia. Teológiai premisszák Tóbiás könyvének földrajzi utalásai mögött, <i>Pannonhalmi Szemle</i> 3 (2004) 17-26. WELLHAUSEN, J., <i>A farizeusok és a szaduceusok</i>, Bp., 2001. ZAMFIR K., <i>Ószövetségi exegézis</i>, 2008. ZAMFIR K., Az ószövetségi nőkép néhány vonása és hatástörténete, in BODÓ M. (ed.), <i>Nőnek (is) teremtette</i>, Kv., 2006, 11–42.</p>		
---	--	--

9. A tantárgy tartalmának összhangba hozása az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásaival.

<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy tartalma megegyezik az egyetemi oktatásban a fontosabb egyetemeken tanított judaizmus tartalmával • A tárgy keretében figyelembe vesszük a kortárs bibliakutatás és judaizmus kutatás eredményeit.
--

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Kulcsfogalmak, a könyvekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók, Izrael története fontosabb szakaszainak elsajátítása	Féléves részvizsga (teszt) és félév végi vizsga (teszt) átlaga	75 %
10.5 Szeminárium	A szemináriumi témák elsajátítása. Szemináriumi dolgozat.	Tesztek jegyei (25%), vázlatok és jegyzetek (25%), dolgozat (50%)	25 %
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A zsidóság szent irataival kapcsolatos alapfogalmak ismerete (szöveg, fordítások, kánon). A könyvekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása. Izrael története fontosabb szakaszainak ismerete. A korai judaizmus fontosabb irányzatainak, gondolkodóinak ismerete			

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

2014. május 8.

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató

.....